

Brněnský básník milionářem? Divné, ale Martin Reiner už vydal o životě v luxusu dokonce i knihu fejetonů: Plachý milionář přichází. Nechme se pozvat na panáka whisky a slyšme, jak k bohatství přišel.

text **Tomáš Poláček**

foto **MAFA – Michal Sváček**

Po kom jste zdědil lásku k literatuře?

Vyrůstal jsem jen s matkou, což žádná čtenářka není, tak asi po otci. Je malíř a prý psával krásné dopisy, dokonce v nich veršoval.

Co to je za člověka, váš otec Reiner?

Od sedmdesátých let žije v Americe, ale už před emigrací vydělal spoustu peněz, protože navrhoval pro státní podnik umělecké dlaždičky a měl z nich podíl. S matkou nežili, ale přesto občas pojal ideu, že se na mě podívá, a tak jsem za ním jako čtyřletý harant dvakrát letěl z Brna do Prahy – letušky mě pětatřicet minut krmily hašlerkama.

Emigroval, když vám bylo šest. Posílal dárky?

V řídkých záchvatech sentimentu napsal pohlednici, ale matka mu odpověděla, že to je jen ke zlu, a on se urazil. Až když jsem byl na vejšce, poslal balíček, v němž byly rifle a desky, které v Americe letěly; výborný Thriller od Michaela Jacksona nebo Springsteenovo Born in the USA, které se mi nelíbilo. Jinak jsem z táty Reinera neměl nikdy nic, a když jsem se s ním předloni v Americe setkal, tak z něj vylezlo, že moc nevěří, že jsem jeho.

Jak to?

Byl mimořádný proutník. Tvrdí, že má tak pět dětí, přičemž viděl jen dvě – nějakého bratra Petra mám v Ostravě. Totiž: když si vzal mou mámu, odjel pracovat do ostravských dolů, ačkoli byl průduškář. Dělal tam pak jen čtvrt roku, ale stačil zbouchnout sedmnáctiletou modelku, takže se můj bratr narodil dřív než já. Když otec později dorazil do brněnské porodnice, kde mu matka rozechvěle ukázala ma- ▶

Milionář

s kapkou
raubířské
krve

► lého mě, pravil: „To teda Petr byl větší fešák.“ Jemnocit mu nechyběl a pořád je stejný.

M + M = hodní chlupci

Ve svých fejetonech vystupujete jako vyzváný milionář. Vážně jste rentiér?

Mám dům, ve kterém bydlím, a pozemek, který leží ladem. Jsem milionářček, ale ve fejetonech jsem se stylizoval – tvářil se jako chlapek, který má rád luxus... Ve skutečnosti nepatřím mezi lidi, kteří žijí milionářským stylem, i když od jisté doby peníze mám.

Od jisté doby... Spadly vám do klína díky Michalu Vieweghovi, když jste začal vydávat jeho bestsellery?

Mně nikdy nic tak úplně do klína nespadlo. Možná jsem měl napsáno v osudu, že potkám Michala a budu na jeho úspěchu profitovat, ale jeho v té době potkávala spousta dalších lidí a ti dnes slavičí jazýčky nejedí... Prachy vydělává Viewegh, ale knížky vydávám já – Michal má výborné podmínky a nejspíš u mě není jen proto, že si hezky pokekáme u piva.

Kdy vám došlo, že je spolupráce s Vieweghem životní jackpot?

Když jsme se poznali, slavný ještě nebyl. Psal zrovna literární parodie *Nápady laskavého čtenáře*, které se mi celkem líbily, a když jsem se stal majitelem nakladatelství Petrov, tak jsem je vydal. Ale vůbec jsem neměl pocit, že to bude terno, vieweghomanie se rodila. *Nápady* jsme vytiskli čtyři tisíce a po nějaké době je prodali, takže to nebyl zázrak ani průšvih.

Kdy vám začal vydělávat statisíce?

Když jsem vydal *Účastníky zájezdu*; do roka se jich prodalo k padesáti tisícům... Michal má loajální povahu a možná by zůstal u původního nakladatelství, Československého spisovatele, jenomže to začalo krachovat a neplatilo mu honoráře. On tam chodil škemrat, mezitím jsme se skamarádili a od té doby je u mě.

S Vieweghem jste kamarádi velicí. Co vás tak spojilo?

Dřív to nebyval zrovna sebevědomý idol žen a rád se jako čerstvě slavný spisovatel přízpůsobil nové roli, což jeho tehdejší žena nesla těžce. Obávám se, že ho srážela dolů ve snaze nějak to zvrátit, a Michal začal žít sám. Jelikož já měl rozvod poměrně nedávno za sebou, sdíleli jsme najednou podobnou situaci.

Jen tohle stačilo?

Podobní jsme si i povahově. Sám mám sice po otci raubířskou krev, ale vychovaný jsem veleslušnou maminkou, a Michal je to samé – hodný, empatický chlapec. Když jedeme na turné, jeho ego není roztažené po celém pokoji, Michal ví, že tam je ještě někdo jiný, takže je ohleduplný, dochvilný, dodržuje slovo... Toho si cením.

Vždycky prý netrpělivě čekává na esemesku, co soudíte o jeho novém rukopisu. Napsal jste někdy, že se vám text nezdá?

Jednou, u novelky *Andělé všedního dne*. Myslí, že Michal není typ autora, který by měl psát o smrti, ta knížka se mi moc nelíbila, ale skončil jsem jako outsider, protože se prodávala skvěle. Do čtvrt roku jsme dělali dotisk a dnes je prodáno obvyklých čtyřicet tisíc...

... zatímco vy budete rád být za desetinu, až vydáte na podzim vlastní román. Proč Viewegh prodává o tolik víc než ostatní?

V první polovině 90. let sice disidenti tahali ze šuplíků jeden román za druhým, ale nad-

šení opadlo, doba hnala a Michal nastoupil ve správnou chvíli. Tento národ je na tom tak, že potřebuje jednoho pana Spisovatele – a celebritou se stal on. Kdykoli chtějí být média kulturní, udělají rozhovor s Vieweghem. Když jde po ulici, lidi se zastaví a šfouchají do sebe. Michala dnes není možné sesadit a já si nedělám iluze, že bych prodával knížek jako on.

Máte někdy strach, že už nic dobrého nenapíše?

To namouduši neřeším. Michal má děti, ženu, dům na Sázavě, takže všechny důvody, aby se dál snažil psát a vydělávat. A i kdyby mu už nic nevyšlo, já můžu žít několik let jenom z dotisků a zařizovat si rekválifikaci. Mimo chodem, Michal si myslí, že jeho příští *Román pro muže* bude pecka; tak třeba bude.

Vydáváte například i kritikou váženého Jiřího Kratochvila. Kým byste byl v české literatuře raději – Vieweghem, nebo Kratochvilem?

Jelikož jsem původem básník, je mi literárně bližší Jiří Kratochvil, o kterém Milan Kundera prohlásil, že je náš nejlepší polistopadový prozaik. Jenže já opravdu nechci ani nepotřebuju

Reiner, nebo Pluháček?

Díváte se na fotografii třiadvacetiletého spisovatele a říkáte si, jakýpak Reiner, vždyť tohle je Pluháček! Bývalo...

Dlouhá léta využíval obě jména: jako Pluháček řídil nakladatelství Petrov, jako Reiner psal. Od roku 2005, kdy nakladatelství zrušil, je už pouze Reinerem. Pod tímto jménem se narodil, má ho po otci, který emigroval. Matka se znovu vdala, nechala syna přejmenovat na Pluháčka, a když pak chtěl plnoletý Martin původní příjmení, nešlo to – úřady otce vygumovaly z matriky. Po revoluci se stala z příjmení Pluháček nakladatelská značka, ale když rozpustil Petrov, uctil poslední šanci na jediné příjmení. Dva roky už má občanku se jménem Reiner.

být někým jiným, řeknu to otevřeně – mně se v životě dařilo skoro všechno. Hrál jsem výborně fotbal i pinec, úspěšně balil baby, vlastnil prestižní nakladatelství... Zhrzený nejsem a nemám pocit, že bych toho potřeboval víc.

Bůh mizí v Římě

Už jako mladík jste se znal s nejlepšími básníky své doby – co vás mezi ně přivedlo?

Studoval jsem vojenské školy, pak jsem byl u útvaru a nakonec v kriminále, abych se z vojny dostal, takže jsem se až v jedenadvaceti vrátil do normálního života. To už jsem psal poezii, a tak jsem chtěl pracovat v kultuře, ale jak, o tom jsem neměl šajnu. V Brně jsem nemohl jen tak přijít: „Kluci, trochu píšu básničky, pojďte se kamarádit...“ Ale začal jsem uvádět besedy s básníky; jako prvního jsem pozval Miroslava Holuba, později třeba zakázaného Wernische nebo chartistu Stankoviče. A měl jsem tam i tříhodinovou přednášku o básníku Ivanovi Blatném.

Ano, podivín Blatný, vaše životní téma. Proč jste pátral po jeho osudu?

Náhoda. V mých raných básních se mihlo Brno, kdosi řekl, že mu to připomnělo Blatného, a ačkoliv jsem maturoval z češtiny za jedna, v životě jsem to jméno neslyšel. Půjčil jsem si jeho sbírku *Melancholické procházky*, ta se mi moc líbila, a zároveň jsem se i díky Blatnému prosadil do kulturní komunity. Na ►

Martin Reiner

v pěti bodech

- Třicet let používal dvě jména (to druhé bylo Pluháček). Nakonec se rozhodl vystačit s tím, s nímž se roku 1964 narodil.
- Ve druhé polovině 80. let uváděl v brněnských klubech básníky zpola povolené a ke konci dočista nepovolené.
- Roku 1992 se stal majitelem nakladatelství Petrov...
- ...ale roku 2005 ho zrušil, založil „kapesní“ nakladatelství Druhé město a stal se spisovatelem na plný úvazek. Letos mu vychází „milionářské“ fejetony a román Lucka a já.
- Více na www.martinreiner.cz.

Jako mluvčí ministerstva jsem čtvrt roku žebral o chleba.

► mojí přednášce seděli všichni brněnští chartisti nebo vyhození univerzitní profesori a já jim se svou dětskou vizáží kázal o Blatném.

Co vás na jeho osudu tak zaujalo?

Roku 1952 vyšla dezinformace, že v Anglii zemřel... Blatný byl jeden z prvních, kdo po Únoru utekl a v BBC vyrukoval s tím, že komunisti omezují svobodu, u nás se proti němu zvedla hysterická kampaň, pak ho vygumovali a mě najednou šokovalo, že ten básník kdesi žije.

Jaký byl při osobním setkání v britském sanatoriu?

Roku 1989 jsme ho navštívili s mou tehdejší ženou, ale Blatný byl unavený, odpovídal jednoslabičně. Já měl sice seznam padesáti otázek, jenže po chvíli jsem zjistil, že se nedovím nic. Domluvili jsme se, že mu druhý den přinesu zapalovač, tak nazítří Jitce říkám: „Počkej venku, jen ho pozdravím.“ Zastihl jsem oholeného, odpočatého pána, který měl chuť vyprávět, ale dole čekala moje žena, tak jsem se rozloučil – tu možnost jsem prodrbal. Rozhodl jsem se, že příští rok přijedu na měsíc, abych ho párkrát zastihl ve formě, ale Blatný zemřel.

Bryz po revoluci jste se stal mluvčím Milana Uhdeho na ministerstvu kultury. Co to, že tak mladý?

Znali jsme se už z časů přednášky o Blatném, a když se stal členem ODS a ministrem, tak ho

můj tehdejší tchán pozval na besedu do Kuřimi, což je levicová bašta. Protože tušil, že úplně narváno nebude, přijeli jsme dělat diváky a po besedě mi Uhde líčil, jak musel vyhodit z ministerstva mluvčího... Já byl na volné noze a říkal jsem si: „Kurňa, nějaký prachy bych vydělávat měl.“ Tak jsem napsal dopis s jedinou větou: „Vážený pane ministře, už máte tiskového mluvčího?“ A on se ozval.

Co na vaši kariéru říkali básníci?

Ivan Diviš vzkázal, že tam mám na chodbách vykřikovat protihavlovské paroly a chcát do květináčů – když mě viděl na ministerstvu jako úředníka, byl z toho perplex... A já nakonec z ministerstva utekl, takřka emigroval.

V devadesátých letech?

Kvůli Jitce. Odjela tancovat do Itálie, zamilovala se tam a mě chytl rapl. Itálie se mi líbila taky, tak jsem se rozhodl, že tam pláchnu, a chápavý Uhde mi dal neplacené volno, které pak trvalo celé tři měsíce, kdy jsem žebral o chleba. Bylo to cákly a nakonec jsem se vrátil.

Nesehnal jste práci?

Byl to nejdrsnější zážitek, horší než kriminál. Přišel jsem o ženu svého života, neuměl jazyk, marně se ucházel o místo hotelového poslíčka... Jsou lidi, kteří by začali věřit v Boha, ale já tehdy věřit přestal. Přitom jsme si byli blízcí s jurodivým katolíkem Jirkou Kuběnou, který

do mě víru ládoval a já se snažil, seč jsem mohl, ale vrátil jsem se z Itálie a konec. Pochopil jsem, že nakrmit se vždycky budeš muset sám.

Na půdu s provazem

Kdy v životě jste byl nejšťastnější?

Spokojený jsem od chvíle, kdy padl bolševik, a teď navíc čekám děcko, takže je mi krásně.

Vaší partnerce se dcera narodí každým dnem. Budeme se ještě potkávat v barech?

Pokud chci stihnout psaní a zároveň si dítě užít, do barů budu chodit mnohem míň. Mně už opravdu nehrozí, že bych po dvou měsících se řvoucím miminem propadl stesku a řekl: „Sorry, byla to chyba, valím do baru.“ Tam jsem strávil patnáct let. Celou tu dobu jsem měl dost peněz a bavil se měrou vrchovatou – stačilo. Ale nemyslím, že by dítě znamenalo konec života, a že bych si už v životě nedal jamesona.

Jako byste dospěl, Reinere.

Ivan Wernisch trefně říká, že dospělý jste ve chvíli, když zjistíte, že kráčíte po schodech na půdu a v ruce máte provaz... A já jsem opožděný. V pětadvaceti jsem vypadal jak děťátko a odjakživa jsem zaostalejší i mentálně. Výrazně mě změnil až krach manželství – okolo třicítky jsem se zvolna stával mužem. A teď? Ne, že bych byl dospělý, ale klidnější jsem. ■

tomas.polacek@mfdnes.cz